

СИЛАБУС ДИСЦИПЛІНИ «Рекреаційне лісівництво»

Ступінь вищої освіти - Бакалавр
Спеціальність 206 «Садово-паркове господарство»
Освітня програма «Садово-паркове господарство»
Рік навчання 2024-2025, семестр 5 (СТ), 7
Форма навчання денна, заочна
Кількість кредитів ЄКТС 4
Мова викладання українська

Лектор дисципліни

Сошенський Олександр Михайлович, Сендонін Сергій Євгенович

Контактна інформація
лектора (e-mail)

soshenskyi@nubip.edu.ua
s.e.sendonin@nubip.edu.ua

Сторінка дисципліни в
eLearn

<https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=2542>

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Предметом дисципліни є рекреаційно-оздоровчі ліси України. Метою навчальної дисципліни є ознайомлення студентів із біологією та екологією лісу, застосуванням диференційованого ведення господарства у лісах різних категорій, призначенням різних способів та видів рубок лісу з метою формування здорових, господарсько-цінних, естетично привабливих та комфортних для відпочинку лісових насаджень за умови збереження їхньої стійкості до рекреаційного впливу. Завданнями дисципліни є висвітлення питань, які стосуються теоретичних основ морфології лісу, диференціації та природного зрідження, впливу кліматичних факторів на ріст і розвиток лісових насаджень, типологію лісу, природне відновлення лісостанів, різних систем і способів рубок головного користування та їх технологічних особливостей, способів сприяння природному поновленню лісів, біологічних основ і технологій рубок догляду за лісом, рубок формування і оздоровлення лісів, підвищення продуктивності та якості лісів лісівницькими способами.

Компетентності ОП:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі вирощування декоративних рослин, фітодизайні та флористиці, проєктування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства або у процесі навчання, що передбачає застосування теорій і методів рослинництва, ландшафтної архітектури, садово-паркового будівництва та екології і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.

загальні компетентності (ЗК):

ЗК 7. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК 4. Здатність формувати й підтримувати в належному стані газонний покрив об'єктів садово-паркового господарства;

СК 7. Здатність проєктувати, створювати та експлуатувати компоненти рослинних угруповань на об'єктах садово-паркового господарства;

СК 15. Здатність здійснювати фітооптимізацію антропогенно змінених ландшафтів, різного функціонального призначення з врахуванням особливостей умов урболандшафтів.

Програмні результати навчання (ПРН) ОП:

ПРН 5. Володіти на операційному рівні методами спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування декоративних рослин та рослинних садово-паркових угруповань,

підтримання їх декоративності, стійкості і стабільності в умовах комплексної зеленої зони міста;

ПРН 7. Володіти навичками працювати самостійно та як лідер, отримувати результат за обмеженого часу з наголосом на професійну сумлінність під час вирощування декоративних рослин у відкритому і закритому ґрунті, проєктування, створення та експлуатації об'єктів садово-паркового господарства;

ПРН 18. Демонструвати знання щодо сучасних та інноваційних методів проєктування об'єктів різного функціонального призначення, будівництва, експлуатації та підвищення їх біологічної стійкості, екологічних принципів використання природних ресурсів в умовах урбанізованого середовища.

СТРУКТУРА КУРСУ

Тема	Години (лекції/ практичні, самостійні)	Результати навчання	Завдання	Оціню- вання, бали
Змістовний модуль №1 «Лісознавство»				
Тема 1. Вступ до рекреаційного лісівництва. Компоненти лісостану, лісівничо-таксаційні показники та природне зрідження деревостану	1/1/7	Знати: визначення пов'язані з рекреаційним лісокористуванням. Класи розподілу дерев в лісі за Крафтом. Вміти: потреби населення в рекреаційно-оздоровчих лісах та лісах зелених зон. Прогнозувати природне зрідження лісостанів. Використовувати прилади з обліку показників у лісах рекреаційного призначення, визначати їх площі. Знання про диференціацію та природне зрідження при веденні лісового господарства.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn). Виконання та задача практичної роботи №1 в elearn з обов'язковим усним захистом	10
Тема 2. Диференціація та природне зрідження дерев у лісі	1/1/2		Виконання та задача самостійної роботи №1 в elearn з обов'язковим усним захистом.	5
Тема 3. Екологічні фактори в житті лісу. Ліс і клімат	1/0,4/2	Знати: класифікацію екологічних факторів. Поняття про температурний режим в лісі, термоперіоди. Гігрогенний ряд. Гідрологічну роль лісу. Спектри сонячного світла та їх вплив на людину. Хімічний склад повітря та особливості його в лісі	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn).	
Тема 4. Значення тепла в житті лісу	1/0,4/2	Вміти: виявляти фактори, що мають найбільший вплив на лісові біогеоценози. Визначати теплолюбність деревних видів. Визначати деревні види залежно від вибагливості до вологості.	Виконання та задача практичної роботи №2 в elearn з обов'язковим усним захистом.	10
Тема 5. Значення вологи в житті лісу	1/0,4/2	Встановлювати види освітлень за Візнером. Визначати деревні види, що можуть потерпати від громобою, вітровалів і буреломів. Використовувати: знання про		

Тема	Години (лекції/практичні, самостійні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання, бали
Тема 6. Значення світла в житті лісу	1/0,4/2	екологічні фактори з метою зменшення їхнього впливу на лісостани. Знання про типи росту (тополевий та дубовий) в лісовому господарстві. Знання про водний режим у лісі в лісовому господарстві. Знання про світлолюбність та тіневитривалість деревних видів. Знання про газостійкість деревних видів в лісопарковому господарстві.		
Тема 7. Атмосферне повітря і ліс	1/0,4/2			
Тема 8. Лісові ґрунти	1/0,5/2	Знати :особливості лісових ґрунтів. Типи лісу та типи лісорослинних умов в Україні Вміти : встановлювати гігротоп та трофотоп. Встановлювати типи лісу та типи лісорослинних умов Використовувати : знання про лісові ґрунти при веденні лісового господарства. Знання про типи лісу при веденні лісового господарства.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn). Виконання та здача практичної роботи №3 в elearn з обов'язковим усним захистом.	10
Тема 9. Типологія лісів	1/0,5/2			
Тема 10. Поновлення лісу	1/0/2	Знати : особливості природного поновлення лісів. Вміти : встановити врожайні роки. Використовувати : біологічні властивості деревних видів для лісовідновлення.		
Модульна контрольна робота №1				65
Разом за модуль №1				60-100
Змістовий модуль №2. «Лісова рекреація. Рубки головного користування»				
Тема 11. Лісова рекреація	2/1/5	Знати : загальні поняття про лісову рекреацію. Види лісової рекреації. Гігієнічні та бальнеологічні особливості світлохвойних, темнохвойних, широколистяних та дрібнолистяних лісів. Визначення пов'язані з рекреаційним лісокористуванням. Значення лісової рекреації для здоров'я людини. Вміти : визначати потреби в рекреаційних зонах. Встановити площі рекреаційно-оздоровчих лісів та потребу різних міст у зелених зонах. Використовувати : сучасні вимірювальні прилади та обладнання для відведення ділянок під зони рекреації. Проектувати ліси рекреаційного призначення визначати їх площі.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn). Виконання та здача практичної роботи №4 в elearn з обов'язковим усним захистом.	10
Тема 12. Значення рекреаційних лісів	2/1/5			
Тема 13. Властивості рекреаційних лісів	2/1/5			

Тема	Години (лекції/практичні, самостійні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання, бали
Тема 14. Рубки головного користування. Несуцільні системи рубок головного користування	2/1/5	Знати: відмінності головних рубок від інших рубок лісу. Поняття про спосіб рубки в лісівництві. Класифікація способів головних рубок, а також випадки, коли необхідно вибірккову та поступову систему рубок. Поняття про технології рубок головного користування, поновлення лісу й очистка місць рубок. Вміти: встановити організаційно-технічні показники суцільно-лісосічних та поступових систем рубок. Призначити спосіб головної рубки у відповідності до правил. Використовувати: сучасні вимірвальні прилади та обладнання для відведення ділянок у рубку, порядок визначення організаційно-технічних показників	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn). Виконання та задача практичної роботи №5 в elearn з обов'язковим усним захистом.	10
Тема 15. Суцільна система РГК. Технологія РГК. Заходи сприяння природному поновленню й очистка місць рубок	2/1/5	Використовувати: сучасні вимірвальні прилади та обладнання для відведення ділянок у рубку, порядок визначення організаційно-технічних показників	Виконання та задача самостійної роботи №2 в elearn з обов'язковим усним захистом.	5
Модульна контрольна робота №2				75
Разом за модуль №2				60-100
Змістовий модуль №3. «Рубки формування та оздоровлення лісів. Благоустрій лісопарків»				
Тема 16. Характеристика рубок догляду за лісом	2/1/5	Знати: мету та завдання різних видів рубок догляду, лісівничо-таксаційні показники рубок догляду. Мету та завдання різних видів ландшафтних рубок. Визначити дерева за їх роллю у формуванні лісопарку (акценти, фонові, зайві). Вміти: встановлювати вид рубок догляду та ландшафтних рубок, інтенсивність зрідження, повноту після рубки, запас вирубані частини. Використовувати: методи та способи рубок догляду. Сучасні вимірвальні прилади та обладнання для відведення ділянок під ландшафтні рубки, визначення їх організаційно-технічних показників.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn). Виконання та задача практичної роботи №6 в elearn з обов'язковим усним захистом.	10
Тема 17. Ландшафтні рубки	2/1/5	Використовувати: методи та способи рубок догляду. Сучасні вимірвальні прилади та обладнання для відведення ділянок під ландшафтні рубки, визначення їх організаційно-технічних показників.	Виконання та задача самостійної роботи №3 в elearn з обов'язковим усним захистом.	5
Тема 18. Показники рекреаційного призначення	2/1/5	Знати: показники рекреаційного призначення. Методи їх визначення та можливі напрями покращення. Види благоустрою, їх обсяги залежно від навантаження. Види узлісь.	Підготовка до лекцій (попереднє ознайомлення з лекцією та презентацією в elearn).	10
Тема 19. Благоустрій рекреаційних територій	2/1/5	Вміти: встановлювати шляхи покращення показників рекреаційного призначення. Встановлювати потребу лісопаркових ландшафтів у благоустрої. Формувати узлісья з високими естетичними властивостями. Використовувати: сучасні вимірвальні прилади та	Виконання та задача практичної роботи №7 в elearn з обов'язковим усним захистом.	
Тема 20. Класифікація узлісь, їх функції та способи формування	2/1/5			

Тема	Години (лекції/практичні, самостійні)	Результати навчання	Завдання	Оцінювання, бали
		обладнання для встановлення стадії рекреаційної дигресії. Сучасні інформаційні технології для обліку та моніторингу елементів благоустрою. Види типових узлісних видів з високими декоративними властивостями.		
Модульна контрольна робота №3				75
Разом за модуль №3				60-100
Всього за навчальну роботу				42-70
Можливість отримання додаткових балів				до 20
Екзамен				0-30
Всього за курс				60-100

ПОЛІТИКА ОЦІНЮВАННЯ

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний), за відсутності таких причин перескладання модуля (наприклад на вищу оцінку) відбувається тільки шляхом усного опитування студента.
Політика щодо академічної доброчесності:	Списування під час здачі тестів модулів та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів).
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) та наявності індивідуального графіка навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із дирекцією інституту)

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ СТУДЕНТІВ

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка національна за результати складання екзаменів заліків	
	екзаменів	заліків
90-100	відмінно	зараховано
74-89	добре	
60-73	задовільно	
0-59	незадовільно	не зараховано

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

- Лісівництво: підруч. / за ред. В.Є. Свириденка. Київ : Арістей, 2008. 544 с.
- Яворовський П. П., Сендонін С. Є., Токарева О. В. Рекреаційне лісівництво: підручник. Київ : Наукова столиця, 2019. 299 с.
- Токарева О. В., Пузріна Н. В., Сошенський О.М., Грушанський О.А., Брайко В. Б., Виговський А. Ю., Бойко Г. О. Рекреаційне лісівництво : навчальний посібник. Київ : ФОП Ямчинський, 2021. 464 с.

4. Лісівництво : підручник / П. П. Яворовський [та ін.]. Київ : Видавничий центр НУБіП України, 2021. 654 с.
5. Українська енциклопедія лісівництва / відпов. ред. С. А. Генсирук. Львів : НАН України, 1999. Т 1. 463 с.
6. Українська енциклопедія лісівництва / відпов. ред. С. А. Генсирук. Львів : НАН України, 2007. Т. 2. 422 с.
7. Бондаренко В. Д., Фурдичко О. В. Ліс і рекреація. Львів : Світ, 1994. 232 с. 3. Ведение хозяйства в рекреационных лесах. Практические рекомендации. Львов : ЛЛТИ, 1986. 38 с.
8. Генсирук С. А. Ліси України. Львів : НВФ "Українські технології", 2002. 496 с.
9. Каганяк Ю. Й., Строчинський А. А., Горошко М. П. Парколісовпорядкування: навч. посіб. Львів : Тріада плюс, 2009. 360 с.
10. Кучерявый В. А. Зеленая зона города. Киев : Наук. думка, 1981. 248 с.
11. Кучерявый В. А. Природная среда города. Львов : Вища школа, 1984. 143 с.
12. Лісівництво. Термінологічний словник / за ред. Г. Т. Криницького. Львів : НЛТУУ. 2006. 84 с.
13. Методика визначення показників рекреаційної характеристики земель. Ірпінь : Укрдержліспроект, 2000. 17 с.
14. Наближене до природи лісівництво в Українських Карпатах / М. В. Чернявський та ін. Львів : Піраміда, 2006. 84 с.
15. Настановлення по рубках догляду в лісах Української РСР. Київ : Урожай, 1971. 75 с.
16. Гірс О. А., Киричок Л. С., Попович С. Ю. Рекомендації щодо оптимізації вікової структури деревостанів лісопаркових господарств міста Києва, їх екологічної, природоохоронної та оздоровчої ролі у навколишньому середовищі. Київ : Логос, 2011. 51 с.
17. Родічкін І. Д. Лісопарки України. Киев : Будівельник, 1968. 168 с.
18. Фоменко Н. В. Рекреаційні ресурси та курортологія: Навчальний посібник. Київ : Центр навчальної літератури, 2007. 312 с.
19. Лісовий кодекс України. Київ : Парламентське видавництво. 2006. 56 с. URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3852-12> (дата звернення 09.05.2023).
20. Про затвердження Інструкції з проектування, технічного приймання, обліку та оцінки якості лісокультурних об'єктів : наказ Міністерства лісового господарства України від 19 серпня 2010 р. № 260. URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/z1046-10> (дата звернення 09.05.2023).
21. Про затвердження Порядку поділу лісів на категорії та виділення особливо захисних лісових ділянок : постанова Кабінету Міністрів України від 16 травня 2007 р. № 733. (Редакція станом на 28 грудня 2011 р.). URL : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/733-2007-п> (дата звернення 09.05.2023).
22. Про затвердження Правил поліпшення якісного складу лісів : постанова Кабінету Міністрів України: станом на 12 травня 2007 р. № 724. (Редакція станом на 27 грудня 2011 р.) URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/724-2007-п> (дата звернення 09.05.2023).
23. Про затвердження Правил рубок головного користування в гірських лісах Карпат : постанова Кабінету Міністрів України від 22 жовтня 2008 р. № 929. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/929-2008-%D0%BF> (дата звернення 09.05.2023).
24. Про затвердження Правил рубок головного користування : наказ Держкомлісгоспу України від 23 грудня 2009 р. № 364. URL : <http://www.lesovod.org.ua/node/5619> (дата звернення 09.05.2023).

25. Про затвердження Санітарних правил в лісах України : постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2016 р. № 756. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-95-%D0%BF> (дата звернення 09.05.2023).